

Régió versus autonómia? (transindex.ro, 2003. július 23.)
szerk.

Életképes lenne-e gazdasági szempontból a Székelyföldi Fejlesztési Régió? Mennyi esélye van a létrejöttének, és melyik város lehetne a központja? Csíkszereda és Marosvásárhely neve egyaránt felmerült.

Esélymérlegelés

Az elmúlt időszakban sokat emlegetett Székelyföldi Régió gazdasági esélyeit vitatták meg a kolozsvári Mikó Imre szakkollégium hallgatóinak kezdeményezésére létrejött szerda esti beszélgetésen. A kerekasztalon Bodó Barna politológus, a BBTE adjunktusa, Demeter János, a Kovászna megyei tanács elnöke, Ráduly Róbert Hargita megyei képviselő, Hajdó Csaba, a Civitas ügyvezető elnöke, térségfejlesztési szakértő, Kolumbán Gábor a csíkszeredai Sapiaientia tanára, Bakk Miklós politológus pedig moderátorként vett részt.

Bodó Barna általános problémafelvázolása után Ráduly Róbert szerint jelenleg még nem lehet eldönteni, hogy a Székelyföld gazdasági szempontból működőképes régió lenne-e. Annak legfontosabb feltétele, hogy a régióépítés valóban sikeres legyen az, hogy valamilyen módon ki lehessen szakítani a létező román közigazgatásból, annak a működési sajátosságaiból. Hajdó Csaba meglátása szerint gyakorlatilag új típusú megegyezésekre van szükség, az egyik legfontosabb feltétel az lenne, ha Székelyföldön belül egyezség születne az ottani románság és magyarság között. Mindaddig, amíg a magyar elitnek Bukaresttel kell egyezkednie, a Székelyföld kérdése nem megoldható – szögezte le Hajdó.

Demeter János úgy vélekedett, hogy a székelyföldi régió és autonómia kérdése egyelőre csak az elitjátszmák szintjén létező kérdés. Többek között kiemelte a Székelyföldi Fejlesztési és Kutatási Intézet létrejöttének szükségességét, illetve elmondta, hogy a régióknak a 2007-es csatlakozás előtt létre kell jönnie, és ehhez a legmegfelelőbb pillanat az új kormányalakítás lenne. Kolumbán Gábor azon az állásponton volt, miszerint a Székelyföldi Régió csak akkor lesz igazán életképes, ha az ottani emberekben kialakul valamiféle új identitástudat. Olyanszerű erős hivatástudat, amivel a Székelyföld határvédő szerepének köszönhetően a 17. és 18. században határozottan rendelkezett. A gondok a modern korban jelentkeztek, amikor a térség gazdasági jelentősége csökkent, és kibocsátó régióvá vált – hangsúlyozta az EMTE oktatója.

Marosvásárhely vs. Csíkszereda

Egy neves magyar régiószakértő definíciója kapcsán, mely szerint egy régióknak feltétlenül szüksége van egy erőteljes központra, merült fel annak problematikája, hogy Székelyföld esetében mi lehetne ez a centrum. Demeter János szerint úgy tűnik, hogy Csíkszereda erre a legesélyesebb, az intézményépítés szintjén jelenleg mintha minden ez irányba mutatna. Kolumbán szerint Csíkszereda túlzott zártsága, befele fordulása miatt talán nem lenne alkalmas erre a szerepre.

De az előadók a svájci minta alapján elképzelhetőnek tartották azt is, hogy többközpontú régió legyen, külön gazdasági központtal, ami ebben az esetben lehetne esetleg Sepsiszentgyörgy, amelyik Brassó közelségének köszönhetően gyorsabban fejlődik. Ugyanakkor külön kulturális központja, és akár külön szellemi központja is létezhetne emellett, ami az Sapiaientia jelenléte miatt Csíkszeredának járna.

A Hajdó által megfogalmazott alternatíva szerint a román-magyar viszonyban betöltött fontos szerepe miatt talán Marosvásárhelynek kellene felvállalni ezt a szerepet. Ehhez azonban éppen a

Maros megyeieknek kellene előbb eldönteniük, hogy akarnak-e a Kovászna és Hargita megyéhez társulni, mert ebben a kérdésben jelenleg nagyon megoszlanak a vélemények.

Elhangzott az is, hogy a most épülő autópálya egyértelműen meg foglya határozni ennek a régióknak a sorsát, hiszen a sztráda melletti településeken érződik majd a gazdasági élénkítő hatás. A jelenleg felvázolt nyomvonal rendkívül kedvezően befolyásolja majd Sepsiszentgyörgynek a perspektíváit, meg az Udvarhely és Székelykeresztúr közötti térséget is, viszont háttérbe szorítja Csíkszeredát, Gyergyót illetve Maros megyét.

Az RMDSZ játéktípusa

Az előadók a Krónika újságírójának kérdésre reagálva fejtették ki véleményüket arról, hogy az RMDSZ jelenlegi kooperatív politizálása elvezethet-e a székelyföldi autonómia megvalósulásához, vagy ehhez a konfrontatív politizálás lenne inkább a célravezető. Ráduly szerint az RMDSZ jelenlegi politizálása egyértelműen kizárja annak lehetőségét, hogy a régió megszülethessen, mert a bukaresti hatalom nem győzhető az alkalmazott módon. Az ellentétet Hajdó Csaba válasza oldotta fel, aki szerint a politizálásban általában, és ebben a kérdésben nincs csak kooperatív vagy csak konfrontatív stílus, hanem ez egy is-is kérdés. Kolumbán Gábor szerint az RMDSZ nem csupán 1996-ban, a kormányba való belépéskor választotta a kooperatív politizálást, de a kezdetektől fogva ezt folytatta, és ez visszanyúl a Domokos Géza korszakra.

Egy másik hallgatói kérdés arra vonatkozott, hogy a Székelyföldi Fejlesztési Régió tulajdonképpen nem tereli-e el a figyelmet a területi autonómiától, kell-e ettől tartanunk? A meghívottak is elismerték, hogy az RMDSZ-en belül is megoszlanak a vélemények, hogy a területi autonómiát kell-e inkább megcélozni. Az egybehangzó vélemény az volt, hogy a régió létrehozása tulajdonképpen az autonómia felé vezető út első állomása, és tulajdonképpen előkészíti azt, mivel létrejöttéhez előbb helyi szinten meg kell teremteni az intézményi hátteret. Ha már működőképes a gazdasági régió, akkor könnyebb annak példájára hivatkozva elérni az autonómiát.

Autonómia-fétis

Ehhez Kolumbán Gábor hozzátette, hogy a területi autonómia kérdése egy alkotmányjogi kérdés, és a jelenlegi alkotmányvitákat figyelve nem sok esély mutatkozik arra, hogy ez Románia alkotmányában helyt kapjon. Kolumbán szerint önmagában egy ilyen jogi státusz nem tesz egy régiót autonómmá, ehhez szükség van a régió esélyeit és sikerességét alapvetően meghatározó gazdasági és társadalmi térszerkezeti folyamatokra, melyekhez az alkotmányjogi garancia csak hozzátevéődhet. Bakk Miklós úgy vélekedett, hogy az autonómia fogalma az RMDSZ diskurzusban fetiszizálódott, ez azonban éppen a régióról szóló viták miatt minden bizonnyal meg fog változni. Kolumbán megfogalmazott kritikájában úgy vélekedett, hogy az autonómia kérdése kiváló alkalom az egymással szemben álló feleknek, hogy egymást bírálják és autonómiaellenséggel vádolják, viszont valójában egyikük sem tesz érdemben semmit a megvalósulás érdekében.